
Mr. Azra Smajić Gačević

Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine /

National and University Library of Bosnia and Herzegovina

azra@nub.ba

UDK 001.891:012(497.6)

Stručni članak

**INFORMACIONI SISTEM O ISTRAŽIVAČKOJ DJELATNOSTI U
BOSNI I HERCEGOVINI: E-CRIS.BH I PERSONALNE
BIBLIOGRAFIJE ISTRAŽIVAČA**

**CURRENT RESEARCH INFORMATION SYSTEM IN BOSNIA AND
HERZEGOVINA: E-CRIS.BH AND PERSONAL BIBLIOGRAPHIES**

Sažetak

Cilj ovoga rada je prikazati Informacioni sistem o istraživačkoj djelatnosti u Bosni i Hercegovini - E-CRIS.BH, te ukupan broj registriranih istraživača, istraživačkih organizacija, odjeljenja i projekata, ali i broj bibliografskih zapisa kojima je dodijeljena tipologija dokumenata/djela u okviru uzajamne baze COBISS.BH. E-CRIS.BH je informacioni sistem koji predstavlja elektronsku bazu podataka o istraživačima, istraživačkim organizacijama, istraživačkim odjeljenjima i istraživačkim projektima. To je informacioni sistem o istraživačkoj djelatnosti u Bosni i Hercegovini koji je nastao iz Registra naučnih institucija, naučnih kadrova, naučnoistraživačkih projekata i infrastrukturnih ulaganja u Federaciji Bosne i Hercegovine i Registra naučnih institucija, naučnih kadrova, naučnoistraživačkih projekata i infrastrukturnih ulaganja u Kantonu Sarajevo. Registar Federacije Bosne i Hercegovine zamišljen je kao krovni sistem, a registri kantona kao njegovi podsistemi. Projekat je implementirala Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine. Povezanost E-CRIS.BH sa bibliografskom bazom COBISS.BH omogućava uvid u bibliografije istraživača, koje su integralni dio svakog naučnog rada, uslov za sintetizovanje saznanja i podataka koji vode do traženih naučnih rezultata. Korisnici COBISS-a imaju mogućnost da u okviru svojih nacionalnih bibliotečko-informacionih sistema u mreži COBISS.Net (regionalna mreža) evidentiraju istraživače, istraživačke organizacije, odjeljenja i projekte neophodne za izradu bibliografije istraživača i organizacija. Rezultati pokazuju da je do sada u E-CRIS.BH evidentirano 2.230 istraživača i 86 organizacija. U okviru uzajamne baze COBISS.BH dosad je kreirano ukupno 73.657 bibliografskih zapisa kojima je dodijeljena tipologija dokumenata/djela. U prvoj grupi – članci i drugi sastavni dijelovi – određena je tipologija za 21.122 bibliografska zapisa. U drugoj grupi -

---

monografije i druga zaključena djela - određena je tipologija za 52.372 bibliografska zapisa. U trećoj grupi – izvedeni radovi (dogadaji) – određena je tipologija za 1.163 bibliografska zapisa.

Ključne riječi: *bibliotečko-informacioni sistem, informacioni sistem o istraživačkoj djelatnosti, COBISS, E-CRIS.BH, Registar naučnih institucija, bibliografija istraživača, tipologija djela/dokumenata*

Summary

The aim of this paper is to present the Information System on Research Activity in Bosnia and Herzegovina - E-CRIS.BH, and the total number of registered researchers, research organizations, departments and projects, but also the number of bibliographic records to which the typology of documents/works has been assigned within the mutual COBISS.BH database. E-CRIS.BH is an information system that represents an electronic database of researchers, research organizations, research departments and research projects. It is an information system on research activities in Bosnia and Herzegovina, which originated from the Register of Scientific Institutions, Scientific Staff, Scientific and Research Projects and Infrastructure Investments in the Federation of Bosnia and Herzegovina and the Register of Scientific Institutions, Scientific Staff, Scientific and Research Projects and Infrastructure Investments in Canton of Sarajevo. The Register of the Federation of Bosnia and Herzegovina is conceived as an umbrella system and the registers of the canton as its subsystems. The project was implemented by the Academy of Sciences and Arts of Bosnia and Herzegovina. The connection of E-CRIS.BH with the bibliographic database of COBISS.BH provides insight into the bibliographies of researchers, which are an integral part of every scientific work, a condition for synthesizing knowledge and data that lead to the required scientific results. The COBISS users have the opportunity to record researchers, research organizations, departments and projects necessary for the creation of a bibliography of researchers and organizations within their national library information systems in the COBISS.Net network (regional network). The results show that 2.230 researchers and 86 organizations have been registered so far in E-CRIS.BH. A total of 73.657 bibliographic records have been created so far within the COBISS.BH common database, which a typology of documents/works has been assigned to. In the first group – articles and other components – a typology was determined for 21.122 bibliographic records. In the second group – monographs and other completed works - a typology was determined for 52.372 bibliographic records. In the third group – performed works - (events) – a typology was determined for 163 bibliographic records.

Keywords: *library-information system, current research information system, COBISS, E-CRIS.BH, Register of Scientific Institutions, bibliography of researchers, typology of works/documents*

Uvod

Čovječanstvo je počelo međusobno komunicirati u pisanoj formi prije više hiljada godina, međutim naučna komunikacija je relativno mlada. Prvi naučni časopisi nastali su tek prije 300 godina, a razvoj naučnog izdavaštva pojavio se u 20. stoljeću. Bilo koje naučno saznanje, koliko god izvorno bilo, nepotpuno je i nedovršeno sve dok se rezultati ne objave.

Filozofija nauke temelji se na činjenici da moraju biti objavljeni rezultati naučnih istraživanja, odnosno prezentirani i dostupni međunarodnoj naučnoj javnosti. To je jedini način na koji se naučno djelo može identificirati, provjeriti i dodati postojećem znanju i koristiti.

U današnje vrijeme, koje karakteriše burna tehnološka revolucija, informacione i komunikacione tehnologije ubrzano se razvijaju sa ciljem da se ispuni sve veća potreba savremenog i sve zahtjevnijeg informacionog društva. Pod terminom informacione tehnologije IT (Information Technology), najčešće se podrazumijevaju svi oblici tehnologija koje se koriste za kreiranje, čuvanje i razmjenu informacija u različitim oblicima (podaci, govor, slika, multimedija i dr.).

Informacioni sistemi se mogu definisati kao set međusobno povezanih komponenti koje funkcionišu zajedno u procesu izbora, prerade, skladištenja i slanja informacija, a u cilju pomoći donošenja odluka, koordiniranju i kontroli u organizaciji.¹

Začetak razvoja računarski podržanih informacionih sistema o istraživačkoj djelatnosti datira od sedamdesetih godina prošlog vijeka. U početku su to bili informacioni sistemi o istraživačkim projektima, koji su vremenom dopunjavani podacima o istraživačima, istraživačkim organizacijama, istraživačkoj opremi itd.²

Korisnicima informacionih sistema o istraživačkoj djelatnosti – istraživačima i inovatorima, istraživačkim i obrazovnim organizacijama, državnoj administraciji, preduzećima i javnosti uopšte, informacioni sistemi o istraživačkoj djelatnosti omogućavaju lakše donošenje odluka o podršci i razvoju istraživačkim procesima, lakši transfer rezultata istraživanja u praksu, procjenu i upravljanje projektima, povezivanje i integraciju nacionalnih sistema u međunarodne, transparentnost i uvid u rezultate istraživanja itd.

---

¹ Dacić, R., Turković, S., Kulašin, Dž., 2008. *Informacioni sistemi*. Travnik: Fakultet za menadžment i turizam, str. 20

² Janković, O., 2013. Trendovi razvoja savremenih IS u kontekstu novih informacionih i komunikacionih tehnologija. *INFOTEH-JAHORINA*, 12, str. 824–829

CRIS (Current Research Information System)

CRIS (Current Research Information Systems) je baza podataka ili informacioni sistem za čuvanje, upravljanje i razmjenu kontekstualnih metapodataka za istraživačku aktivnost koju finansira donator istraživanja ili se provodi u istraživačkoj organizaciji.³

Nastao je kao projekat Evropske komisije i predstavlja Evropske informacione sisteme o istraživačkoj djelatnosti, a njegov razvoj je započeo u Evropi krajem prošlog stoljeća sa ciljem prikupljanja i razmjene podataka o istraživačkoj djelatnosti.

Njegova integriranost i šira upotreba bila je uslovljena standardizacijom strukture podataka, koja je usaglašena sa međunarodno priznatim formatom CERIF (Common European Research Information Format), koji propisuje strukturu podataka o istraživačkim projektima, a obuhvata i preporuke u odnosu na istraživačke organizacije, odjeljenja i istraživače.⁴

U svrhu standardizacije podataka o istraživačkoj djelatnosti, u Evropi je prihvaćen upravo format CERIF koji održava i razvija organizacija E-CRIS.

Veoma važna karakteristika savremenog razvoja sistema CRIS, sa aspekta korištenja, je njihova dostupnost preko interneta i širenje sadržaja na nova područja, prije svega na:

- finansijske izvore za istraživanja,
- informacije o patentima i inovacijama,
- korištenje rezultata istraživanja,
- evaluaciju istraživačkog rada,
- veze s drugim (bibliografskim) bazama podataka i
- multimedijske baze podataka.⁵

---

³ Hajdarović, N., 2008. Informacijski sistem o istraživačkoj djelatnosti u BiH E-CRIS.BH. *Bosniaca*, 13 (13), str. 24–25.

Dostupno na: <http://bosniaca.nub.ba/index.php/bosniaca/article/view/254> [27. 04. 2022., 12:57h]

⁴ E-CRIS.BH. Dostupno na: <https://e-cris.bh.cobiss.net/public/jqm/memo.aspx?lang=bos&opdescr=presentation&opt=5&subopt=1> [27. 04. 2022., 12:57h]

⁵ Cicimil, B., 2009. Informacioni sistem o naučno-istraživačkoj djelatnosti u Crnoj Gori (E-CRIS.CG). *Vaspitanje i obrazovanje*, 2, str. 162

Informacioni sistem o istraživačkoj djelatnosti u Bosni i Hercegovini (E-CRIS.BH)

Institut informacionih znanosti u Mariboru (IZUM), na osnovu utvrđenih standarda i preporuka CERIF-a, razvio je web aplikaciju E-CRIS za uspostavljanje informacionog sistema o istraživačkoj djelatnosti sa bazama podataka o istraživačima, istraživačkim organizacijama i projektima i ponudio je korisnicima COBISS aplikacija.⁶

E-CRIS je prihvaćen u svim nacionalnim bibliotečko-informacionim sistemima, koji u svojim državama (Srbija, Crna Gora, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Albanija) uspostavljaju evidencije istraživača i ustanova potrebnih za izradu bibliografija u COBISS-u.

Informacioni sistem o istraživačkoj djelatnosti u Bosni i Hercegovini – E-CRIS.BH nastao je iz Registra naučnih institucija, naučnih kadrova, naučnoistraživačkih projekata i infrastrukturnih ulaganja u Federaciji Bosne i Hercegovine, koji je zamišljen kao krovni sistem Registra naučnih institucija, naučnih kadrova, naučnoistraživačkih projekata i infrastrukturnih ulaganja u Kantonu Sarajevo, koji je zamišljen kao podsistem.

Projekat je implementirala Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, dok je aplikaciju razvio tim sa Elektrotehničkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu.⁷

Unutar Registra omogućen je pregled, ažuriranje i dodavanje podataka o istraživačkoj djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine. Sastoji se iz dva dijela – **Pregleda**, koji je javno dostupan svim zainteresiranim korisnicima i pruža jednostavan i sveobuhvatan pregled pretraživanja podataka sadržanih u Registru i **Unosa** podataka, koji je dostupan samo registrovanim korisnicima i u njemu je moguće unositi nove i ažurirati postojeće podatke u Registru.

---

⁶ Hajdarović, N., 2008. Informacijski sistem o istraživačkoj djelatnosti u BiH E-CRIS.BH. *Bosniaca*, 13 (13), str. 24–25.

Dostupno na: <http://bosniaca.nub.ba/index.php/bosniaca/article/view/254> [27. 04. 2022., 12:57h]

⁷ Tuzlak, Dž., 2008. Personalne bibliografije istraživača u okviru COBISS-a i informacioni sistem o istraživačkoj djelatnosti u Bosni i Hercegovini (E-CRIS.BH). *Bosniaca*, 13 (13), str. 27.

Dostupno na: <http://bosniaca.nub.ba/index.php/bosniaca/article/view/255>. [27. 04. 2022., 13:20h]

Posebnim ugovorom između Ministarstva obrazovanja i nauke Federacije Bosne i Hercegovine i Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine, sve aktivnosti vezane za rad, održavanje i ažuriranje Registra preuzela je Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine.⁸

Naučnoistraživačka djelatnost je od temeljnog značaja za sveukupni razvoj svake zajednice u procesu stvaranja društva baziranog na znanju. Naučnoistraživačka djelatnost, u smislu ovog zakona, obuhvata naučnoistraživački i istraživačkorazvojni rad, objavljivanje i korištenje rezultata naučnih i razvojnih istraživanja, osposobljavanje kadrova za naučnoistraživački i istraživačkorazvojni rad i usavršavanje naučnika, te održavanje i razvoj naučnoistraživačke infrastrukture.

Zakonom o naučnoistraživačkoj djelatnosti Kantona Sarajevo utvrđuje se poseban interes u oblasti nauke i tehnologije, osnovni principi naučnoistraživačke djelatnosti, sudjelovanje u ostvarivanju međunarodne naučnoistraživačke saradnje i ostvarivanje naučnoistraživačke saradnje u Kantonu i Bosni i Hercegovini, finansiranje naučnoistraživačke djelatnosti, formiranje Savjeta za nauku Kantona Sarajevo, informacioni sistem i vođenje evidencija u vezi sa obavljanjem naučnoistraživačke djelatnosti, opća pitanja u vezi sa osnivanjem naučnoistraživačkih instituta kao organizacionih i podorganizacionih jedinica visokoškolskih ustanova i naučnoistraživačkih instituta kao ustanova, prava i obaveze nadležnih organa u oblasti naučnoistraživačke djelatnosti, nadzor nad provedbom ovog zakona i druga pitanja od značaja za obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti na području Kantona.⁹

Naučnoistraživačka djelatnost podrazumijeva stvaralački rad, čiji rezultat doprinosi otkrivanju novih znanja i korištenju istih i postojećih znanja za primjene u svim oblicima ljudskog djelovanja. Naučnoistraživačka djelatnost obuhvata fundamentalna, aplikativna i razvojna istraživanja. Rezultati naučnoistraživačke djelatnosti moraju da sadrže elemente izvornosti i novine, a vrednuju se objavljivanjem u naučnim i stručnim časopisima, zbornicima radova sa naučnih i stručnih skupova, monografijama i sl. ili provjerom u praksi.

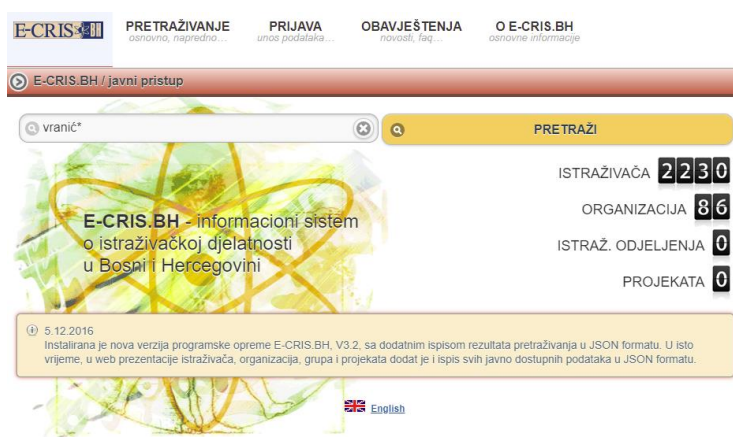
⁸ Ibid.

⁹ Zakon o naučnoistraživačkoj djelatnosti. 2016. *Službene novine Kantona Sarajevo*, 21 (26). Dostupno na: <https://www.unsa.ba/sites/default/files/dodatak/2017-10/zakon%20o%20naučno-istraživačkom%20radu%20n.pdf> [27. 04. 2022., 13:41h]

E-CRIS.BH (Informacioni sistem o istraživačkoj djelatnosti u Bosni i Hercegovini – Current Research Information System in Bosnia and Herzegovina) jeste elektronska baza podataka o istraživačima, istraživačkim organizacijama, istraživačkim odjeljenjima i istraživačkim projektima.

To je informacioni sistem o istraživačkoj djelatnosti u Bosni i Hercegovini, koji je povezan sa bazom podataka COBISS.BH i koji omogućava uvid u bibliografije istraživača.

Slika 1: Informacioni sistem o istraživačkoj djelatnosti u Bosni i Hercegovini

Izvor: E-CRIS.BH¹⁰

Bibliografija istraživača je web-aplikacija koja omogućava istraživačima i drugim autorima ispis bibliografskih jedinica, sortiranih po tipologiji, iz uzajamne bibliografske baze podataka COBIB.BH.

Bitno je da bibliografski zapisi u bazi COBIB.BH, pored osnovnih bibliografskih podataka (autor, naslov, godina izdavanja, izdavač i dr.) sadrže i šifru istraživača i oznaku za tip dokumenata/djela.

Baze podataka su međusobno povezane, a većina podataka je na bosanskom/hrvatskom/srpskom i engleskom jeziku. Omogućeno je pretraživanje po svim ključnim poljima.

Da bi jedan istraživač u okviru baze E-CRIS.BH imao potpunu bibliografiju neophodno je da se u okviru COBISS.BH obrade jedinice, a za one koje su

¹⁰ E-CRIS.BH. Dostupno na: <https://e-cris.bh.cobiss.net/public/jqm/cris.aspx?lang=bos&opdescr=home&opt=1>. [27. 04. 2022., 10:53h]

već obrađene potrebno je dodijeliti identifikacioni broj autora i kod za tipologiju dokumenta. U izlistanoj bibliografiji dostupni su svi podaci o bibliografskih jedinicama, kao i podatak o tome koje biblioteke posjeduju određene bibliografske jedinice istraživača.

Podatke u uzajamnu bibliografsku bazu podataka unose biblioteke koje su punopravne članice sistema COBISS.BH i imaju bibliotekare osposobljene za unos.

Eksperimentalna faza E-CRIS.BH uspostavljena je u martu 2008. godine. Odmah po uspostavljanju baze određeni broj istraživača pokazao je interes za ažuriranje svojih podataka u okviru baze i izradu bibliografije.

Za sada se popunjavaju baza podataka o istraživačima i istraživačkim organizacijama:

- 2.230 istraživača
- 86 istraživačkih organizacija¹¹

Odjeljenja organizacija i istraživački projekti nisu još evidentirani. Svakom istraživaču, prilikom evidencije u sistemu E-CRIS, dodjeljuje se šifra istraživača (jednoznačna identifikacija autora), koja se dodjeljuje i bibliografskim zapisima u bibliografsko-informacionim bazama podataka¹², što znači da će se u bibliografiji istraživača naći samo one bibliografske jedinice koje sadrže ovu jednoznačnu identifikacionu oznaku istraživača.

Dakle, povezanost nacionalnih sistema E-CRIS i COBISS omogućava neposredan uvid u bibliografije istraživača.

Bibliografije, čija je izrada i vođenje zasnovano na jedinstvenoj metodologiji, mogu biti potpune (kompletne) ili reprezentativne. Potpune bibliografije predstavljaju popis svih bibliografskih jedinica pojedinačnog istraživača, dok reprezentativne bibliografije sačinjavaju bibliografske jedinice po izboru samog istraživača.

Ovako uređen sistem o istraživačkoj djelatnosti i njegova funkcionalna povezanost sa bibliografijama istraživača predstavlja relevantnu informacionu osnovu za praćenje i evaluaciju rezultata istraživačkog i razvojnog rada kako na individualnom, tako i na općem planu.

---

¹¹ E-CRIS.BH. Dostupno na: <https://e-cris.bh.cobiss.net/public/jqm/cris.aspx?lang=bos&opdescr=home&opt=1>. [27. 04. 2022., 10:53h]

¹² Osim šifre istraživača, bibliografski zapisi za bibliografije istraživača moraju sadržavati i tipologiju dokumenata/djela, što predstavlja osnov za klasifikaciju bibliografskih jedinica.

Slika 1: Personalne bibliografije istraživača

Personalne bibliografije

Ime i prezime [šifra istraživača]

Od godine

Do godine

Format bibliografske jedinice

Format ispisa

Rezime, apstrakt

Sortiranje bibliografskih jedinica

Alimetrika

Jezik bibliografije

Poslati na e-mail adresu

Izdavanje pojedinih bibliografskih jedinica --

PRIPREMA ISPISA

Izvor: COBISS.BH¹³

Tipologija dokumenata/djela

Bibliografske zapise u sistemu COBISS kreiraju za to osposobljeni bibliotekari (bibliografi) u bibliotekama.

Bibliografske zapise za personalne bibliografije istraživača u COBISS-u mogu da izrađuju bibliotekari koji su završili kurs *Upotreba programske opreme COBISS3/Katalogizacija – napredni kurs*.

Izrada personalne bibliografije istraživača zahtijeva od bibliotekara, ne samo posjedovanje stručnosti, već i veliku predanost i taktičnost u poslu. Dobro uspostavljena saradnja na relaciji istraživač-bibliotekar predviđa veću obuhvatnost i ažurnost ovog bibliotečkog rada.¹⁴

Istraživač treba da dostavi bibliotekaru sve bibliografske podatke koji su nedostupni ili nisu naznačeni u radu, te da pomogne u razvrstavanju svojih radova. Sa druge strane, bibliotekar treba upoznati istraživača sa prednostima

¹³ COBISS.BH. Dostupno na: <https://bib.cobiss.net/biblioweb/biblio/bh/bos/cris/08104>. [27. 04. 2022., 13:53h]

¹⁴ Tuzlak, Dž., 2008. Personalne bibliografije istraživača u okviru COBISS-a i informacijski sistem o istraživačkoj djelatnosti u Bosni i Hercegovini (E-CRIS.BH). *Bosniaca*, 13 (13), str. 28. Dostupno na: <http://bosniaca.nub.ba/index.php/bosniaca/article/view/255>. [27. 04. 2022., 13:20h]

---

i specifičnostima izrade online bibliografija u COBISS-u, koja se razlikuje od izrade bibliografija u štampanoj formi.¹⁵

Bibliografija istraživača izrađuje se na osnovu jedinstvene metodologije i obezbjeđuje jedinstvene kriterije za vrednovanje rezultata istraživačke djelatnosti i kao takva predstavlja informacioni instrument i pokazatelj naučne uspješnosti istraživača.

Rad na bibliografiji istraživača je pokazatelj značaja biblioteka u obrazovnom i naučnoistraživačkom procesu. Biblioteka je oduvijek bila posrednik između onih koji stvaraju informacije i onih koji te informacije koriste.¹⁶

Istraživači svoje radove objavljuju u različitim vrstama bibliotečke građe. To su monografije, članci i drugi sastavni dijelovi, serijske publikacije, integrativni izvori, elektronski izvori, neknjižna građa, izvedena djela (događaji).

Izvedena djela su događaji koji nisu zabilježeni na fizičkom nosiocu, kao što su predavanja, predstave, radio i TV događaji, izložbe, nepublikovano izlaganje na konferenciji, predavanje na stranom univerzitetu i sl. Zapisi za ove događaje se izrađuju na osnovu valjanog dokaza. Zato bibliotekar mora dobro da poznaje obradu svih vrsta građe, kao i specifičnosti vođenja bibliografija.

Članci i drugi sastavni dijelovi, te monografije i druga zaključena djela obrađuju se na osnovu primarnog dokumenata/djela, dok se izvedeni radovi (događaji) evidentiraju na osnovu valjanog dokaza o izvedenom djelu (poziv organizatora konferencije, program konferencije i sl.). Kada se kreiraju zapisi za članke ili sastavne dijelove u sistemu COBISS, potrebno je naglasiti da u lokalnoj bazi podataka najprije mora da postoji zapis za matičnu publikaciju (serijsku publikaciju ili zbornik). Veza sa matičnom publikacijom ostvaruje se preko ISSN-a (International Standard Serial Number) ili ID (identifikacijskog) broja monografske publikacije.

Tipologija dokumenata/djela, također, je važan podatak za bibliografije istraživača. Bibliografske jedinice za personalnu bibliografiju istraživača

---

¹⁵ Seljak, T., 2005. *Bibliografije raziskovalcev v sistemu COBISS.SI*.

Rad pročitan na Konferenciji COBISS 2005 „Situacija i problemi automatizacije biblioteka u zemljama CEI - Konkurentnost biblioteka u informacijama društvo“, Maribor, 9-10. novembar 2005. Dostupno na: https://cobiss.si/oz/HTML/OZ_2005_4_final/74/index.html [27. 04. 2022., 15:10h]

¹⁶ Tuzlak, Dž., Lendo, M., 2013. *E-CRIS.BH i Registar naučnih institucija, naučnog kadra, naučnih projekata i infras truktturnih ulaganja*. U: Upravljanje znanjem. Sarajevo : Asocijacija informacijskih stručnjaka - bibliotekara, arhivista i muzeologa (Međunarodna konferencija BAM Evropske smjernice za saradnju biblioteka, arhiva i muzeja), str. 165

razvrstavaju se po važećoj tipologiji dokumenata i djela za vođenje bibliografija u sistemu COBISS.

Koristi se globalni šifrarnik, a definicije i objašnjenja pojedinačnih tipova dokumenata data su u priručniku COMARC/B, Dodatak F6.¹⁷

Ovu jedinstvenu tipologiju moguće je pronaći i na linku:

http://home.izum.si/COBISS/bibliografije/Tipologija_bh.pdf – *Tipologija dokumenata/djela za vođenje bibliografija u sistemu COBISS.*

Svakoj bibliografskoj jedinici određuje se tip koji mora odgovarati važećoj definiciji.

Ukupno su prepoznata 64 tipa dokumenata i djela, sa aspekta sadržaja, koji su razvrstani u tri grupe:

1. grupa – članci i drugi sastavni dijelovi
2. grupa – monografije i druga zaključena djela
3. grupa – izvedeni radovi (događaji) (to su događaji koji nisu zabilježeni na fizičkom nosiocu – predavanja, predstave, radio ili tv-događaji, izložbe, nepublikovano izlaganje na konferenciji, predavanje na stranom univerzitetu i drugo).

Podatak o tipu dokumenata/djela unosi se u polje 001, potpolje t (npr. 1.01 – izvorni naučni članak, 2.01 – naučna monografija, 3.16 – pozvano predavanje na konferenciji bez štampanja).

Za pravilno razvrstavanje bibliografskih jedinica po ovoj tipologiji najodgovorniji su autori, a tip dokumenata/djela može da odredi i stručnjak za predmetnu oblast.

O izuzecima kod svih tipova odlučuje državna ustanova nadležna za nauku.

Kao što je već navedeno, u okviru sistema COBISS.NET postoji 63 tipa dokumenata i djela.

---

¹⁷ COMARC/B format : za bibliografske podatke / [priredio] Institut informacijskih znanosti. Maribor : IZUM, 2004. Dostupno na: https://home.izum.si/izum/e-prirucnici_BH/1_COMARC_B/F6.pdf. [27. 04. 2022., 14:03h]

Tabela 1: Tipologija dokumenata/djela za vođenje bibliografija u sistemu COBISS

ČLANCI I DRUGI SASTAVNI DIJELOVI	
1.01	<i>Izvorni naučni članak</i>
1.02	<i>Pregledni naučni članak</i>
1.03	<i>Kratki naučni članak</i>
1.04	<i>Stručni članak</i>
1.05	<i>Popularni članak</i>
1.06	<i>Objavljeno naučno izlaganje na konferenciji (pozvano predavanje)</i>
1.07	<i>Objavljeno stručno izlaganje na konferenciji (pozvano predavanje)</i>
1.08	<i>Objavljeno naučno izlaganje na konferenciji</i>
1.09	<i>Objavljeno stručno izlaganje na konferenciji</i>
1.10	<i>Objavljeni sažetak naučnog izlaganja na konferenciji (pozvano predavanje)</i>
1.11	<i>Objavljeni sažetak stručnog izlaganja na konferenciji (pozvano predavanje)</i>
1.12	<i>Objavljeni sažetak naučnog izlaganja na konferenciji</i>
1.13	<i>Objavljeni sažetak stručnog izlaganja na konferenciji</i>
1.16	<i>Samostalni naučni sastavni dio ili poglavlje u monografskoj publikaciji</i>
1.17	<i>Samostalni stručni sastavni dio ili poglavlje u monografskoj publikaciji</i>
1.18	<i>Stručni sastavni dio u rječniku enciklopediji ili leksikonu</i>
1.19	<i>Recenzija, prikaz knjige, kritika</i>
1.20	<i>Predgovor, propratna riječ</i>
1.21	<i>Polemika, diskusioni prilog, komentar</i>
1.22	<i>Intervju</i>
1.23	<i>Umjetnički sastavni dio</i>
1.24	<i>Bibliografija, indeks i sl.</i>
1.25	<i>Drugi sastavni dijelovi</i>
1.26	<i>Naučni sastavni dio u rječniku, enciklopediji, leksikonu</i>

MONOGRAFIJE I DRUGA ZAKLJUČENA DJELA	
2.01	<i>Naučna monografija</i>
2.02	<i>Stručna monografija</i>
2.03	<i>Univerzitetski ili visokoškolski udžbenik ili udžbenik za višu školu s recenzijom</i>
2.04	<i>Srednjoškolski, osnovnoškolski ili drugi udžbenik s recenzijom</i>
2.05	<i>Ostala nastavna građa</i>
2.06	<i>Rječnik, enciklopedija, leksikon, priručnik, atlas, geografska karta</i>
2.07	<i>Bibliografija</i>
2.08	<i>Doktorska disertacija</i>
2.09	<i>Magistarski rad</i>
2.10	<i>Specijalistički rad</i>
2.11	<i>Diplomski rad</i>
2.12	<i>Završni izvještaj o rezultatima istraživanja</i>

2.13	<i>Elaborat, predstudija, studija</i>
2.14	<i>Projektna dokumentacija (idejni projekat, izvođački projekat)</i>
2.15	<i>Mišljenje vještaka, arbitražno rješenje</i>
2.16	<i>Umjetničko djelo</i>
2.17	<i>Katalog izložbe</i>
2.18	<i>Istraživački ili dokumentarni film, zvučna ili videopublikacija</i>
2.19	<i>Radio ili televizijska emisija</i>
2.20	<i>Zaključena naučna zbirka podataka ili korpus</i>
2.21	<i>Programska oprema</i>
2.22	<i>Nova sorta</i>
2.23	<i>Patentna prijava</i>
2.24	<i>Patent</i>
2.25	<i>Ostale monografije i druga zaključena djela</i>
2.26	<i>Temeljni naučni rječnik ili leksikon</i>
2.27	<i>Naučni terminološki rječnik, enciklopedija ili tematski leksikon</i>
2.28	<i>Naučno-kritičko izdanje izvora</i>
2.29	<i>Model</i>
2.30	<i>Zbornik stručnih ili nerecenziranih naučnih radova na konferenciji</i>
2.31	<i>Zbornik recenziranih naučnih radova na međunarodnoj ili stranoj konferenciji</i>
2.32	<i>Zbornik recenziranih naučnih radova na domaćoj konferenciji</i>
2.33	<i>Stručni film, videosnimak ili audiosnimak</i>

IZVEDENI RADOVI (DOGAĐAJI)	
3.10	<i>Umjetničko izvođenje</i>
3.11	<i>Radio ili TV događaj</i>
3.12	<i>Izložba</i>
3.14	<i>Predavanje na stranom univerzitetu</i>
3.15	<i>Izlaganje na konferenciji bez štampanja</i>
3.16	<i>Pozvano predavanje na konferenciji bez štampanja</i>
3.25	<i>Drugi izvedeni radovi</i>

Izvor: *IZUM.SI*¹⁸

Tip članka se utvrđuje na osnovu:

- podatka o tipu koji je po pravilu u zaglavlju članka
- podatka da časopis objavljuje samo članke određenog tipa, što uredništva po pravilu objavljuju u uputstvu autorima

¹⁸ IZUM.SI. Dostupno na: http://home.izum.si/COBISS/bibliografije/Tipologija_bh.pdf
 [27. 04. 2022., 14:19h]

- naziva rubrike u kojoj je objavljen članak, ako je časopis podijeljen na takav način.¹⁹

Postoje i slučajevi kada katalogizator u saradnji sa autorom ili ekspertom za predmetnu oblast određuje tip dokumenata/djela u skladu sa opisom tipa dokumenata/djela u ovoj tipologiji.

Zapisi za sastavne dijelove u publikacijama koje su još u štampi (npr. zapisi za članke u časopisima i zapisi za poglavlja u monografijama), u sistemu COBISS se po pravilu ne kreiraju.

Izuzeci su:

- Članci koji ispunjavaju sva tri uslova:
  - članak je prihvaćen za objavljivanje;
  - na web stranici izdavača već je objavljen kompletan tekst članka;
  - članku je dodijeljen identifikator DOI.
- Poglavlja u monografijama koja ispunjavaju sva tri uslova:
  - na web stranici izdavača objavljen je kompletan tekst poglavlja;
  - poglavlju, odnosno monografiji, dodijeljen je identifikator DOI;
  - na web stranici izdavača mora biti dovoljno podataka o monografiji da bi katalogizator mogao kreirati novi zapis.²⁰

Za sastavne dijelove, koji ispunjavaju navedene uslove, katalogizatori kreiraju prethodni nepotpuni zapis, a istraživači su dužni da upozore katalogizatore da li je riječ o izlaganju na konferenciji koje će biti objavljeno u časopisu.

Ovakve nepotpune zapise katalogizatori mogu da dopune tek nakon izlaska časopisa ili monografije, o čemu ih istraživači moraju obavijestiti, jer tipologija neće biti verificirana dok zapisi ne budu potpuni.

Kada treba kreirati veći broj zapisa, iz razloga što se isti sadržaj pojavljuje na više različitih medija ili u više različitih publikacija, u bodovanju se uvažava samo jedan zapis.

¹⁹ Legat, D., 2002. Načala znanstvenega publiciranja in tipologija dokumentov v sistemu COBISS. U: *Razvoj visokoškolskih knjižnic za univerzo 21. stoletja : zbornik referatov, Ljubljana, 28- 29 maj*, str. 145-160
Dostupno na: https://www.researchgate.net/profile/Dunja-Legat/publication/269406221_NACELA_ZNANSTVENEGA_PUBLICIRANJA_IN_TIPOLOGIJA_DOKUMENTOV_V_SISTEMU_COBISS_Dunja_Legat/links/548ac620cf2d1800d7ade75/NACELA-ZNANSTVENEGA-PUBLICIRANJA-IN-TIPOLOGIJA-DOKUMENTOV-V-SISTEMU-COBISS-Dunja-Legat.pdf [27. 04. 2022., 15:32h]

²⁰ IZUM.SI. Dostupno na: http://home.izum.si/COBISS/bibliografije/Tipologija_bh.pdf [27. 04. 2022., 14:19h]

To važi kod monografija koje izlaze u štampanom i elektronskom obliku, kod diplomskih radova koji su naknadno objavljeni, kod članaka koji su (greškom) objavljeni u dva broja istog časopisa i slično.

U sistemu COBISS važi:

- da se kreira samo jedan zapis za jednu od verzija, ako postoje štampana i elektronska verzija članka;
- da se kreira samo jedan zapis, ako je članak objavljen u istoj publikaciji u originalu i prijevodu;
- da se ne kreiraju zapisi za organiziranje događaja i dodjeljivanje nagrada, jer takvi podaci spadaju u biografije.²¹

Posebna kategorija rezultata istraživačkog rada jeste sekundarno autorstvo koje ne unosimo u potpolje za tipologiju dokumenata/djela. U bibliografijama se ispisuje na osnovu koda za vrstu autorstva u poljima 702 i 712, odnosno iz baze podataka za retrospektivu serijskih publikacija.²²

Kada je u pitanju prva grupa – *članci i drugi sastavni dijelovi* postoje **24** tipa. U drugoj grupi – *monografije i druga zaključena djela* postoje **33** tipa. U trećoj grupi – *izvedeni radovi (događaji)* postoji **7** tipova.²³

U okviru uzajamne baze COBISS.BH dosad je kreirano ukupno **73.706** bibliografskih zapisa kojima je dodijeljena tipologija dokumenata/djela.²⁴

U prvoj grupi – *članci i drugi sastavni dijelovi* – određena je tipologija za **4.479** izvornih naučnih članaka, **2.037** preglednih naučnih članaka, **142** kratka naučna članka, **2.445** stručnih članaka i **185** popularnih članaka.

Također, dodijeljena je tipologija za **141** objavljeno naučno izlaganja na konferenciji (pozvano predavanje), **23** objavljena stručna izlaganja na konferenciji (pozvano predavanje), **1.403** objavljena naučna izlaganja na konferenciji, **671** objavljeno stručno izlaganje na konferenciji, **9** objavljenih sažetaka naučnog izlaganja na konferenciji (pozvano predavanje), **8** objavljenih sažetaka stručnog izlaganja na konferenciji (pozvano predavanje), **288** objavljenih sažetaka naučnog izlaganja na konferenciji, **118** objavljenih sažetaka stručnog izlaganja na konferenciji.

---

²¹ IZUM.SI. Dostupno na: http://home.izum.si/COBISS/bibliografije/Tipologija_bh.pdf [27. 04. 2022., 14:19h]

²² Ibid.

²³ Ibid.

²⁴ Rezultati na dan 28. 04. 2022., 12:37h

U ovoj grupi dodijeljena je i tipologija za **383** samostalna naučna sastavna dijela ili poglavlja u monografskoj publikaciji, **231** samostalni stručni sastavni dio ili poglavlje u monografskoj publikaciji, te **7** stručnih sastavnih dijelova u rječniku, enciklopediji ili leksikonu.

Dodijeljena je i tipologija za **4.326** recenzija, prikaza knjiga i kritika, **103** predgovora i propratne riječi, **67** polemika, diskusionih priloga i komentara, **171** intervju, **1.896** umjetničkih sastavnih dijelova, **136** bibliografija, indeksa i sl. i **1.879** drugih sastavnih dijelova.

U drugoj grupi – *monografije i druga zaključena djela* – određena je tipologija za **1.531** naučnu monografiju, **2.468** stručnih monografija, **4.135** univerzitetskih, visokoškolskih udžbenika ili udžbenika za višu školu sa recenzijom, **1.353** srednjoškolska, osnovnoškolska ili druga udžbenika sa recenzijom, **452** ostale nastavne građe, **1.691** rječnik, enciklopedija, leksikon, priručnik, atlas i geografska karta, te **78** bibliografija.

Dodijeljena je tipologija za **4.613** doktorskih disertacija, **17.174** magistarska rada, **121** specijalistički rad i **10.174** diplomatska rada.

Kreirano je **248** zapisa za završne izvještaje o rezultatima istraživanja, **88** elaborata, predstudija i studija, **66** projektnih dokumentacija (idejni projekat, izvođački projekat), **2** mišljenja vještaka i arbitražna rješenja.

U ovoj grupi određena je i tipologija za **444** umjetnička djela, **351** katalog izložbe, **1** radio ili televizijsku emisiju, **56** zaključenih naučnih zbirki podataka ili korpusa, **2** patenta, **6.097** ostalih monografija i drugih zaključenih djela, **2** temeljna naučna rječnika ili leksikona, **1** naučno terminološki rječnik, enciklopedija ili tematski leksikon i **7** naučno-kritičkih izdanja izvora.

Također, dodijeljena je tipologija za **459** zbornika stručnih ili nerecenziranih naučnih radova na konferencijama, **573** zbornika recenziranih naučnih radova na međunarodnim ili stranim konferencijama i **209** zbornika recenziranih naučnih radova na domaćoj konferenciji.

U trećoj grupi – *izvedeni radovi (događaji)* – određena je tipologija za **1** izložbu, **12** predavanja na stranom univerzitetu, **62** izlaganja na konferenciji bez štampanja, **13** pozvanih predavanja na konferenciji bez štampanja i **10** drugih izvedenih radova.²⁵

---

²⁵ Rezultati na dan 27. 04. 2022., 14:10h

Zaključak

Uključenjem većeg broja fakultetskih i univerzitetskih biblioteka u sistem COBISS povećat će se i broj dokumenata sa dodijeljenom tipologijom.

Kao što je već navedeno u Bosni i Hercegovini postoji E-CRIS.BH – informacijski sistem o istraživačkoj djelatnosti u Bosni i Hercegovini²⁶ – baza podataka od 2.230 istraživača i 86 istraživačkih organizacija.

U Sloveniji postoji Središnji informacijski sustav o istraživačkoj djelatnosti u Sloveniji (SICRIS – <http://www.sicris.si/>) koji raspolaže informacijama o 16.607 istraživača, 1.051 istraživačku organizaciju, 1.621 istraživačku skupinu, 825 istraživačkih projekata i 320 istraživačkih programa.²⁷

Na bibliografijama koje su izrađene u sistemu COBISS temelje se podaci za vrednovanje istraživačkih radova. Za svaki naučni rad mora biti izrađen bibliografski zapis koji izrađuje biblioteka matične institucije istraživača ili neka druga biblioteka koja pruža te usluge.

Budući da bibliografski zapisi istraživačkog rada predstavljaju važan element pri vrednovanju rezultata istraživanja, bitna je tačnost definicije vrste dokumenta za pojedine bibliografske jedinice. Kako bi se pri tome zadovoljili standardni postupci, Javna agencija za istraživačku djelatnost Slovenije (ARRS) je razvila Tipologiju istraživačkih dokumenata/djela u sistemu COBISS.

S ciljem boljeg vrednovanja istraživačkog rada bibliografske jedinice u COBISS-u povezane su s odgovarajućim zapisima u citatnim indeksima Web of Science i Scopus.

U slučaju da se autor ne slaže sa kategorizacijom rada koju je propisao Osrednji informacijski center za tehniku - OSIC, koji saraduje sa SICRIS-om i ARRS-om, autor je u mogućnosti uložiti žalbu Znanstveno-istraživačkom vijeću ARRS-a, nakon čega se pokreće arbitražni postupak za koji OSIC

---

²⁶ E-CRIS.BH. Dostupno na: <https://e-cris.bh.cobiss.net/public/jqm/cris.aspx?lang=bos&opdescr=home&opt=1>. [27. 04. 2022., 10:53h]

²⁷ SICRIS - informacijski sistem o raziskovalni dejavnosti v Sloveniji. Dostupno na: <https://www.sicris.si/public/jqm/cris.aspx?lang=slv&opdescr=home&opt=1>. [27. 04. 2022., 14:18h]

pripremi materijale i službeno mišljenje Znanstveno-istraživačkog vijeća, mjerodavnog za kategorizaciju rada i verifikaciju bibliografskog zapisa.²⁸ Nažalost, u Bosni i Hercegovini ne postoji ovakva institucija na državnom nivou koja bi se bavila ovim pitanjima.

Literatura

1. Cicimil, B., 2009. Informacioni sistem o naučno-istraživačkoj djelatnosti u Crnoj Gori (E-CRIS.CG). *Vaspitanje i obrazovanje*, 2.
2. COBISS.BH. Dostupno na: <https://bh.cobiss.net/> [27. 04. 2022.]
3. COBISS.net. Dostupno na: <https://www.cobiss.net/> [27. 04. 2022.]
4. *COMARC/B format : za bibliografske podatke*. Institut informacijskih znanosti. Maribor : IZUM, 2004.
5. Dacić, R., Turković, S., Kulašin, Dž., 2008. *Informacioni sistemi*. Travnik: Fakultet za menadžment i turizam.
6. E-CRIS.BH. Dostupno na: <https://e-cris.bh.cobiss.net/public/jqm/cris.aspx?lang=bos&opdescr=home&opt=1>. [27. 04. 2022.]
7. Hajdarović, N., 2008. Informacijski sistem o istraživačkoj djelatnosti u BiH E-CRIS.BH. *Bosniaca*, 13 (13).
1. IZUM.SI. Dostupno na: http://home.izum.si/COBISS/bibliografije/Tipologija_bh.pdf [27. 04. 2022.]
8. Janković, O., 2013. Trendovi razvoja savremenih IS u kontekstu novih informacionih i komunikacionih tehnologija. *INFOTEH-JAHORINA*, 12.
9. Legat, D., 2002. Načala znanstvenega publiciranja in tipologija dokumentov v sistemu COBISS. U: *Razvoj visokoškolskih knjižnica za univerzo 21. stoletja : zbornik referatov, Ljubljana, 28-29 maj*.
10. Seljak, T., 2005. Bibliografije raziskovalcev v sistemu COBISS.SI. *Situacija i problemi automatizacije biblioteka u zemljama CEI - Konkurentnost biblioteka u informacijama društvo. Maribor, 9-10 novembar*.

---

²⁸ Pušnik, M., Smrekar Dekleva, D., Bartol, T., 2015. Istraživačka infrastruktura u Sloveniji i uloga visokoškolskih knjižnica. *Libellarium: journal for the research of writing, books, and cultural heritage institutions*, 8 (2) Dostupno na: <http://www.libellarium.org/index.php/libellarium/rt/prinFRIENDLY/229/334> [27. 04. 2022., 14:18h]

11. SICRIS - informacijski sistem o raziskovalni dejavnosti v Sloveniji.
Dostupno na:
<https://www.sicris.si/public/jqm/cris.aspx?lang=slv&opdescr=home&opt=1>
[27. 04. 2022.]
12. Tuzlak, Dž., 2008. Personalne bibliografije istraživača u okviru COBISS-a i informacijski sistem o istraživačkoj djelatnosti u Bosni i Hercegovini (E-CRIS.BH). *Bosniaca*, 13, (13).
13. Tuzlak, Dž., Lendo, M., 2013. E-CRIS.BH i Registar naučnih institucija, naučnog kadra, naučnih projekata i infras truktturnih ulaganja.
U: *Upravljanje znanjem. Sarajevo : Asocijacija informacijskih stručnjaka - bibliotekara, arhivista i muzeologa (Međunarodna konferencija BAM Evropske smjernice za saradnju biblioteka, arhiva i muzeja)*.
14. Zakon o naučnoistraživačkoj djelatnosti. 2016. *Službene novine Kantona Sarajevo*. 21 (26). Dostupno na:
<https://www.unsa.ba/sites/default/files/dodatak/2017-10/zakon%20o%20naučno-istraživačkom%20radu%20n.pdf> [27. 04. 2022., 13:41h]